

VIJFTIEN JAAR VROUWEN AAN ZET

De impact van het Fair,
Green & Global programma

act:onaid

Susan Otieno, directeur van ActionAid Kenia, tijdens een bijeenkomst van de Fair, Green & Global Alliantie.

Inhoud

Introductie	3
Bangladesh	5
Guatemala	8
Kenia	11
Oeganda	14
Zimbabwe	17
Nederland	21
Vijftien jaar kracht, moed en verandering	23

“Als vrouwen zich organiseren, komt er iets in beweging dat niet meer te stoppen is.”

Gladis Mucú, medewerker van een ActionAid partner in Guatemala

Introductie

Vrouwen overal ter wereld staan op voor hun rechten. Ze leiden gemeenschappen, verdedigen hun land en zorgen dat hun gezinnen kunnen overleven – zelfs wanneer grote bedrijven de omgeving vervuilen of de klimaatcrisis hun oogsten bedreigt.

Tegelijkertijd worden vrouwen in het mondiale Zuiden het zwaarst getroffen door de uitbuiting, mensenrechtenschendingen en milieuschade die bedrijven veroorzaken. In veel landen mogen ze nog steeds geen land bezitten, terwijl zij het wel bewerken om hun gezinnen te voeden. Ze dragen het grootste deel van de zorgtaken, terwijl hun werk, betaald of onbetaald, door toenemende armoede, ongelijkheid en de druk op natuurlijke

hulpbronnen steeds zwaarder wordt.

De afgelopen 15 jaar werkte ActionAid binnen de Fair, Green & Global (FGG) Alliantie samen met vrouwen en hun gemeenschappen om daar iets aan te veranderen. Door hen met elkaar te verbinden, netwerken te versterken en juridische en praktische steun te bieden, ontstaat verandering van onderaf – voelbaar in gemeenschappen, landen en zelfs op internationaal niveau.

WAT IS FAIR, GREEN & GLOBAL?

De FGG-Alliantie werkt aan een **eerlijke en duurzame wereld**. We versterken de kracht van gemeenschappen en vooral van vrouwen, zodat zij kunnen opkomen voor hun rechten en de natuur waarvan ze leven.

Binnen het programma ligt de focus op **eerlijke handel, productieketens** – van grondstof tot eindproduct – en het versterken van **maatschappelijke bewegingen**. Want pas als mensen vrij zijn om zich te organiseren en hun stem te laten horen, kan echte verandering ontstaan.

De Alliantie bestaat uit **acht organisaties**: ActionAid, Both ENDS, Clean Clothes Campaign, The Samdhana Institute, Milieudefensie, IT for Change, TNI en SOMO. Elke partner brengt een eigen expertise mee. **ActionAid** doet dat met een feministische blik en een wereldwijd netwerk in meer dan 70 landen, stevig verankerd in de lokale context.

Samen met bijna **2.000 partnerorganisaties** werken we in landen en regio's waar de rechten van mens en natuur onder constante druk staan. Dankzij het strategische partnerschap met het **Ministerie van Buitenlandse Zaken** kon FGG de afgelopen vijftien jaar wereldwijd verschil maken. In die tijd werkte ActionAid binnen FGG in tien landen: Bangladesh, Guatemala, Kenia, Oeganda, Zuid-Afrika, Zimbabwe, Zambia, Mozambique, Cambodja en Nederland. Dit verslag focust op de huidige partnerlanden: **Bangladesh, Guatemala, Kenia, Oeganda en Zimbabwe**.

Samen voor een betere wereld

De FGG-alliantie laat zien wat er mogelijk is als gemeenschappen en vrouwen samen opstaan voor hun rechten. Dit verslag blikt terug op 15 jaar samenwerking – van lokale initiatieven tot internationale impact.

De nadruk ligt op onze partners: organisaties die elke dag van de grond af aan werken aan een rechtvaardige en duurzame wereld. Net zoals vrouwen bergen kunnen verzetten wanneer ze samenwerken, geldt dat ook voor

organisaties. Door onze krachten te bundelen, zijn we samen verder gekomen dan ieder van ons alleen had gekund. Sommige van de sterkste partnerorganisaties die nu in de FGG-landen actief zijn, zijn zelfs ontstaan dankzij dit programma.

De verhalen en interviews in dit verslag brengen in beeld hoeveel deze samenwerking in beweging heeft gezet – en waarom dit werk nog altijd enorm belangrijk is.

Vrouwengroepen in Guatemala hebben zich met elkaar verbonden om samen hun waterbronnen te beschermen tegen grote palmoliebedrijven. In het hoofdstuk over Guatemala lees je meer over hun successen.

“Oplossingen die werken voor de gemeenschap, zonder schade aan te richten. Dát is klimaat-rechtvaardigheid. En het gebeurt allemaal binnen het FGG-project.”

Marina Pervin

Bangladesh

Bangladesh is één van de dichtstbevolkte landen ter wereld, en één van de zwaarst getroffen door de klimaatcrisis. Op een klein oppervlak wonen miljoenen mensen samen in een rivierendelta-gebied dat regelmatig te maken krijgt met overstromingen en cyclonen.

De vraag naar energie groeit snel, door bevolkingsgroei, verstedelijking en economische ontwikkeling. Om dat bij te benen, werden de afgelopen jaren tientallen kolencentrales gepland en gebouwd. Die centrales brengen vervuiling en grote risico's mee voor wie eromheen woont: gemeenschappen verliezen land, boeren hun velden en vissers hun toegang tot het water. Voor veel gezinnen betekent dat het einde van hun bestaanszekerheid.

Verzet tegen zulke megaprojecten is riskant. Mensen die opkomen voor hun rechten, krijgen vaak te maken met intimidatie of bedreigingen. ActionAid-partner Initiative for Right View (IRV) helpt gemeenschappen zich te organiseren en werkt met hen aan duurzame alternatieven.

De kracht van FGG

Ondanks de risicovolle situatie heeft ActionAid samen met partners zoals IRV en vele anderen de afgelopen jaren belangrijke resultaten geboekt, waaronder:

- Het op gang brengen van een maatschappelijke beweging die pleit voor groene en

hernieuwbare energie en tegen vervuilende fossiele energiecentrales, en hierbij de overheid steeds meer meekrijgt;

- Het tegenhouden van een aantal nieuwe kolencentrales, zoals een 1200 MW-installatie, waar na druk vanuit de gemeenschap de investeerders uitstapten, waardoor deze centrale niet meer gebouwd kon worden;
- Schadevergoeding voor getroffen families: 482 gezinnen kregen een nieuw huis en land na gedwongen verhuizing;
- De oprichting van het Just Energy Transition Network Bangladesh (JETnet-BD), een coalitie van 145 maatschappelijke organisaties en 26 energie-experts die pleiten voor een eerlijke energietransitie;
- De invoering van nationaal beleid voor een transitie naar hernieuwbare energie.

Deze resultaten tonen de kracht van samenwerking en laten zien dat verandering mogelijk is. In Bagherhat werken gemeenschappen met IRV aan nieuwe vormen van veerkracht. Marina Pervin vertelt hoe dat eruitziet.

Marina Pervin richtte samen met haar man Initiative for Right View (IRV) op. Hun doel is om gemeenschappen te versterken zodat ze zich op een eerlijke en duurzame manier kunnen ontwikkelen, waarbij gender altijd wordt meegenomen.

Marina Pervin

over klimaatrechtvaardigheid en veerkracht in Bangladesh

Bangladesh kende ooit zes seizoenen. Nu zijn het er nog maar drie: lange, droge zomers en een korte, hevige regen- en wintertijd. “Door klimaatverandering valt de regen vaak maar in één maand,” zegt Marina Pervin. “En dan nog op het verkeerde moment: tijdens de oogst.” In het zuidwesten van het land ziet ze dagelijks hoe dat levens ontwricht. Samen met de gemeenschap strijdt ze met haar organisatie IRV voor klimaatrechtvaardigheid, en tegen de macht van kolenprojecten en het wegstrijken van de overheid.

Marina woont in Khulna, zo’n 337 kilometer van hoofdstad Dhaka. In 2008 richtte ze daar samen met haar man IRV op. Marina maakt dagen van soms wel twaalf uur en reist van dorp naar dorp, om te luisteren naar de problemen waar mensen dagelijks mee te maken hebben.

De komst van de kolencentrale

In Bagherhat, dat grenst aan de Sundarbans – één van de grootste mangrovebossen ter wereld en opgenomen op de werelderfgoedlijst van UNESCO – bouwde de overheid in samenwerking met India een kolencentrale.

De gevolgen waren desastreus. Mensen verloren hun huizen en land. Omdat ze geen officiële papieren hadden, kregen de meesten geen compensatie. “Ze leefden er al generaties, maar omdat het staatsgrond (‘Khas land’) was, telde dat niet,” vertelt Marina. Boeren zagen hun velden verdwijnen, vissers hun toegang tot het water.

Veel mannen trokken weg om seizoenarbeid te doen. De vrouwen bleven achter, zonder inkomen en zonder bescherming. “Hun tradities, hun waardigheid, hun sociale netwerk, alles viel weg.”

Verlies veranderde in verzet

Na de komst van de kolencentrale zocht Marina met haar team contact met de getroffen gemeenschappen in Bagherhat. Samen met leraren, maatschappelijk werkers en lokale leiders richtten ze landrechtengroepen op, met een belangrijke rol voor vrouwen.

De vrouwen leerden over milieuwetten, mensenrechten en manieren om voor hun belangen op te komen. Ze oefenden met spreken in het openbaar en wisselden ervaringen uit. “Zo groeiden deze groepen uit tot plekken van kennis, solidariteit en verzet,” zegt Marina.

Naast vervuiling door kolencentrales en andere grote bedrijven wordt Bangladesh enorm geteisterd door de gevolgen van de klimaatcrisis. Overstromingen worden zo de orde van de dag.

Zon als motor voor verandering

Na hun trainingen startten de vrouwen een gemeenschappelijke onderneming. Ze kochten een broedmachine op zonne-energie, die ze samen beheren. De eieren die ze produceren verkopen ze op de markt. “Het geeft zelfstandigheid én vertrouwen,” zegt Marina. “Bovendien groeit met de extra inkomsten ook hun gevoel van eigenaarschap. Zo zie je dat hernieuwbare energie niet alleen klimaatbestendige oplossingen biedt, maar ook gendergelijkheid en lokaal ondernemerschap versterken.”

Wanneer vrouwen toegang krijgen tot duurzame middelen en mogelijkheden, ontstaat inclusieve groei, economische zelfstandigheid en sociale rechtvaardigheid. En dit model werkt.

Inmiddels vormen ook vrouwengroepen in andere regio's van Bangladesh zulke ondernemingen. Ook irrigatiepompen draaien er nu op zonne-energie. “Zo laten we zien dat het wél anders kan,” zegt Marina trots. “Oplossingen die werken voor de gemeenschap, zonder schade aan te richten. Dát is klimaatrechtvaardigheid. En het gebeurt allemaal binnen het FGG-project.”

Kennis, netwerken en slagkracht

“FGG gaf ons als startende organisatie slagkracht,” zegt Marina. Ook persoonlijk bracht de samenwerking met ActionAid haar veel. “Ik kon trainingen volgen, deelnemen aan uitwisselingen en overleggen met andere organisaties. Dat heeft me enorm veel gebracht.”

Het einde van het FGG-programma baart haar zorgen. “We verliezen niet alleen financiële steun, maar ook ervaring, netwerken en vertrouwen.” Ook de gemeenschap voelt dat. “Ze vragen al: wat nu? Wie blijft er met ons meedenken?”

Daarom zoekt IRV, samen met ActionAid Bangladesh, naar manieren om het werk voort te zetten. Ze schrijven voorstellen, zoeken nieuwe financiers en proberen het gemeenschapswerk onder te brengen in andere projecten in de regio. “We willen blijven doen wat nodig is. En vooral: we blijven waar we nodig zijn.”

Wat haar gaande houdt

Die toewijding is geen loze belofte. Marina weet hoe zwaar het werk kan zijn. “Ik zie van dichtbij hoe mensen lijden,” zegt ze. “Maar als ik bedenk dat ik het beter heb dan zij, dan weet ik: ik moet meer doen.”

Wat haar gaande houdt, is de band met de gemeenschappen. “Als ik naar de dorpen ga, zijn mensen blij om me te zien. Ze geven me fruit van hun bomen. Ze nodigen me uit om mee te eten.” Die kleine gebaren betekenen veel. “Ik voel me gerespecteerd. En als ik iets kan oplossen, hoe klein ook, en iemand lacht... dan weet ik weer precies waarvoor ik het doe.”

**“Mijn grootouders
vochten voor dit
land. De strijd
die zij begonnen,
zetten wij voort.
Voor het water, voor
de valleien, voor de
heuvels – en voor
degenen die na
ons komen.”**

Gladis Mucú

Guatemala

Guatemala is rijk aan vruchtbare bodems en grondstoffen. Toch kent de manier waarop die rijkdom wordt geëxploiteerd een hoge prijs. Vooral de palmolie-industrie laat diepe sporen achter. Bedrijven nemen grote stukken land in beslag voor plantages, waardoor bossen verdwijnen, rivieren vervuild raken en gemeenschappen hun leefgebied verliezen. Vrouwen worden daarbij het hardst geraakt: zij verbouwen het land en zien hun bestaanszekerheid verdwijnen.

Ook in de mijnbouw, zoals bij de winning van nikkel, worden gemeenschappen al jaren door de overheid en bedrijven onder de voet gelopen. Wettelijke inspraakprocedures worden overgeslagen, vergunningen verleend zonder overleg en de rechten van inheemse volkeren worden geschonden. Intussen gaat de milieuschade onverminderd door.

Verzet groeit, ondanks intimidatie en geweld. Vooral vrouwen nemen hierin het voortouw. Zij organiseren zich, zoeken bondgenoten en houden hun gemeenschappen overeind, zelfs wanneer bedrijven en overheid hun de rug toekeren. FGG speelt daarin een centrale rol.

De kracht van FGG

ActionAid werkte samen met CONGCOOP en andere partners aan onder meer:

- De oprichting van de vrouwenbeweging Qana' Ch'och', met inheemse vrouwen die zich inzetten voor hun recht op schoon water;
- De ondersteuning van gemeenschappen zodat zij strategieën konden ontwikkelen om de gevolgen van palmoliebedrijven aan te kaarten;

- Steun aan Maya Q'eqchi'-gemeenschappen in hun strijd tegen de nikkelmijn in Izabal en Alta Verapaz, waarbij ook een beroep is ingediend bij de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens;
- Meer zichtbaarheid voor milieugeweld en straffeloosheid, onder meer bij parlementsleden en de Verenigde Naties (VN);
- Sterkere samenwerking tussen maatschappelijke organisaties om mensenrechtenschendingen in mijnbouw en aan te kaarten;
- Het opnemen van de rechten van water in een nieuwe waterwet die, met alle aanbevelingen van de vrouwengroepen, momenteel bij de Guatemalteekse overheid ligt;
- Internationale druk op palmoliebedrijven, onder andere via een klacht in Duitsland waardoor bedrijven zich ook in Europa moeten verantwoorden voor mensenrechtenschendingen in hun productieketens.

Achter deze resultaten schuilt een dagelijkse strijd. Gladis Mucú, zelf Q'eqchi'-vrouw, vertelt hoe die strijd eruitziet.

Gladis Mucú is onderdeel van La Coordinación de ONG y Cooperativas (CONGOOP). Dit samenwerkingsverband van maatschappelijke organisaties en coöperaties ontstond eind 1992 om collectief vluchtelingen te ondersteunen in hun re-integratie in de Guatemalteekse samenleving. Sindsdien werken ze veel breder aan een rechtvaardig en democratisch Guatemala, zonder discriminatie, racisme of patriërchaat.

Gladis Mucú

over palmolie, vrouwengroepen en verzet in Guatemala

“Water is een wezen. Het is als onze moeder. Het is het leven zelf.” Met deze woorden beschrijft Gladis Mucú hoe haar volk, de Q'eqchi' in Noord-Guatemala, water ziet: niet als bezit, maar als levend wezen dat beschermd moet worden. Ondertussen vervuilen palmoliebedrijven de rivieren in hun regio al jaren, zonder dat ze daarvoor ter verantwoording worden geroepen. De rivieren die ooit helder, voedend en dichtbij waren, zijn nu vervuild of omgeleid. Sinds 2021 zet Gladis zich via CONGOOP in tegen dit onrecht, samen met vrouwen uit verschillende gemeenschappen. Want zij dragen de zwaarste gevolgen van de vervuiling... maar worden zelden gehoord.

“De palmoliebedrijven kwamen onze dorpen binnen met mooie woorden,” vertelt Gladis. Ze beloofden werk, ontwikkeling, vooruitgang. Maar in werkelijkheid slokken de plantages enorme hoeveelheden water op, leidden ze bronnen en beekjes om en spoelen pesticiden via geulen de rivieren in. Zo blijven de gemeenschappen achter met droogte, mislukte oogsten en vervuilde grond.

De bedrijven kopen het land van de mannen in de gemeenschap, vaak onder valse voorwaarden, zonder dat vrouwen daar iets over te zeggen hebben. “Mijn naam stond niet op de eigendomsakte,” hoort Gladis vaak. “Maar het was ook mijn land.” Voor haar is dat een pijnlijke illustratie van hoe vrouwen structureel buitenspel worden gezet: niet alleen bij landrechten en

besluitvorming, maar ook in onderwijs en werk. En als ze wél werken, krijgen ze vaak minder betaald – zogenaamd omdat ze ‘slechts’ huisvrouwen zijn of omdat ze niet kunnen lezen of schrijven.

Vrouwen buitenspel

Gladis, die zelf wél de kans kreeg om te studeren, kon dat niet accepteren. Ze begon bijeenkomsten te organiseren waar vrouwen hun verhalen deelden. “Van daaruit ontstond langzaam een collectieve kracht,” vertelt ze. “We zeiden: laten we kijken welke problemen we allemaal hebben. En als die in meerdere dorpen spelen, dan moeten we ons organiseren en verandering afdwingen. Want samen staan we sterker!”

Die beweging kreeg steun van FGG. “Zij stonden naast ons toen we begonnen,” zegt Gladis. “Ze

Maya, een Q'eqchi' vrouw uit El Estor, samen met haar kinderen. Haar gemeenschap wordt zwaar getroffen door een dichtbij gelegen nikkelmijn.

hielpen ons Qana' Ch'och', onze organisatie, op te bouwen en gaven ons de kennis en middelen om ons te verdedigen én onze rechten op te eisen. We kunnen nog niet zeggen dat we al gehoord worden. Maar we blijven eisen, aandringen en het gesprek aangaan."

Die volharding is niet zonder risico. "De palmolie uit onze regio zit vol bloed," zegt Gladis. "Mensen hebben geen idee van het geweld dat eraan voorafgaat. Meerdere vrouwen uit de beweging zijn al bedreigd of zelfs vermoord. Bedrijven proberen de vrouwenbeweging monddood te maken met intimidatie, laster, rechtszaken en soms zelfs geweld."

De dode vissen van San Román

Eén van de dossiers die de vrouwen blijven aankaarten, is dat van de San Román-rivier. In 2017 en 2019 spoelden daar tonnen dode vissen aan, veroorzaakt door palmoliebedrijf Chiquibul. De gemeenschap kwam in actie: ze zochten de media op, eisten gerechtigheid, organiseerden zich publiekelijk. Maar de overheid keek weg.

"De autoriteiten werken vooral in het belang van het palmoliebedrijf," vertelt Gladis. Acht jaar later is er nog altijd geen sanctie. Een officier van justitie zei zelfs: "Misschien hebben de gemeenschappen zelf de rivier vervuild." Voor Gladis en haar collega's was het duidelijk: als zelfs dit wordt genegeerd, moet je het hogerop zoeken. Met de steun van FGG en het Advocatencollectief voor Inheemse Volkeren legden ze de zaak voor aan de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens. Nu wachten ze op antwoord.

Niet te stoppen

Het zijn uitputtende processen. "Het is frustrerend dat de staat ons negeert terwijl onze rechten worden geschonden." Toch haakt niemand af. "Dit is wat er gebeurt als vrouwen zich organiseren: er komt iets in beweging dat niet meer te stoppen is."

Als een van de jongste vrouwen in de beweging voelt Gladis zich gesterkt door haar oudere mede-activisten. "Ik leer van hun toewijding en doorzettingsvermogen. Dat geeft me energie." Het aflopen van het FGG-programma betekent een groot verlies, maar ook een nieuwe uitdaging. "Het heeft bijna vijf jaar gekost om dit samen met de vrouwen vorm te geven. Dat laten we niet los."

Die volharding put ze ook uit haar familiegeschiedenis. "Mijn grootouders vochten voor dit land. Dankzij hen groeide ik op in een omgeving zonder gifstoffen. We zijn sterk verbonden met deze aarde." Die verbondenheid blijft haar kompas. "De strijd die zij begonnen, zetten wij voort. Voor het water, voor de valleien, voor de heuvels – en voor degenen die na ons komen."

“Ook al eindigt het FGG-programma: we zijn hier en we blijven hier. Maar om dit werk vol te houden, is steun onmisbaar. Voor onze gemeenschap, voor de toekomst en voor de generaties na ons.”

Rosemary Kimathi

Kenia

Onder de droge Keniaanse grond liggen kolen, kalksteen, koper, ijzererts, goud, edelstenen en kwik – rijkdommen die investeerders aantrekken. Via tussenpersonen kopen zij land op en verdringen gemeenschappen, vaak zonder overleg of eerlijke vergoeding.

Het zijn vooral vrouwen die hard geraakt worden. Het land dat zij bewerken is hun bron van voedsel en inkomen. Als dat wegvalt, verliezen zij niet alleen hun huis, maar ook hun laatste stukje zekerheid. Er is geen wet die compensatie of herhuisvesting garandeert en regels die mensen zouden moeten beschermen tegen landroof en milieuschade worden nauwelijks gehandhaafd. Zo krijgen mijnbouwbedrijven vaak vrij spel.

Toch groeit er verzet. Lokale organisaties versterken gemeenschappen zodat zij beter voor hun rechten kunnen opkomen. Het Centre for Human Rights and Civic Education (CHRCE) speelt daarin een belangrijke rol.

De kracht van FGG

Met steun van het FGG-programma werkte ActionAid de afgelopen 15 jaar samen met CHRCE en andere partners aan:

- Het versterken van vrouwen in mijnbouw-gemeenschappen, onder andere via trainingen, zodat zij meer zelfvertrouwen kregen om hun stem te laten horen in beleid en besluitvorming;
- Ondersteuning van vrouwen die kleinschalige

en artisanale mijnbouw bedrijven bij het aanvragen van officiële mijnbouwlicenties;

- Betere bescherming van landrechten, onder meer door gezamenlijke landregistratie en participatie van vrouwen in lokale besluitvormingsstructuren;
- Beleidsbeïnvloeding rond mijnbouw en milieu, met meer aandacht voor arbeidsrechten en verantwoordelijkheid van bedrijven;
- Gesprekken met en inspraak van de gemeenschap vast onderdeel maken van beleid rondom de winning van mineralen, met speciale aandacht voor vrouwen en jongeren.

Dit werk laat zien dat verandering mogelijk is. Een deel daarvan komt terug in het verhaal van Rosemary Kimathi, die van dichtbij zag hoe gemeenschappen hun stem lieten horen en meer grip kregen op hun land en toekomst.

Rosemary Kimathi werkt bij het Centre for Human Rights and Civic Education (CHRCE), dat al sinds 1996 zich inzet om gemeenschappen een stem te geven in politieke processen. Want als gemeenschappen en vooral ook vrouwen meegenomen worden in besluitvorming, worden mensenrechtenschendingen, schade en discriminatie voorkomen.

Rosemary Kimathi

menskracht tegen mijnbouwgeweld

“Mensenrechten gaan voor mij over mens-zijn. Over eerlijkheid, openheid, integriteit.” Aan het woord is Rosemary Kimathi, programmamedewerker bij CHRCE. Al tien jaar zet ze zich in voor de organisatie. Ze begon als stagiair, bleef als vrijwilliger en groeide uit tot een sleutelpersoon binnen het team. “Dit werk houdt me dicht bij wat ik graag doe: verbinding maken met mensen en bijdragen aan verandering die ertoe doet.”

Rosemary werkt in het zuidoosten van Kenia. De leefomstandigheden zijn er zwaar: landbouw is steeds onzekerder door aanhoudende droogte en de meeste mensen hebben geen toegang tot basisvoorzieningen. “Mensen moeten vaak kilometers lopen voor schoon water,” vertelt ze. “Elke dag is een worsteling om rond te komen. Dat maakt hen extreem kwetsbaar voor manipulatie en uitbuiting.”

Misleiding in de mijnbouw

Die kwetsbaarheid wordt in de mijnbouwregio's nog verder uitgebuit. Gemeenschappen raken hun land kwijt aan investeerders die er grondstoffen uit willen halen. “Mensen weten simpelweg niet wat de waarde is van wat er onder hun voeten ligt,” verzucht Rosemary. “Stel je voor: je bent 70 jaar oud en je hebt je hele leven op een stuk land gewoond waar je amper rondkomt. Ineens vertelt iemand dat er kalksteen onder zit en dat hij het wil kopen. Voor mensen die nog nooit grote bedragen hebben gezien, lijkt 150.000 Keniaanse shilling (nog geen 1.000 euro)

per hectare voor jou tien hectare landje een fortuin.”

Zonder bescherming of duidelijke wetgeving zijn gemeenschappen overgeleverd aan investeerders, die misbruik maken van onwetendheid. “Zo staan contracten vol juridisch jargon, vaak in een taal die bewoners niet beheersen, zoals het Engels. Soms krijgen ze niet eens een kopie,” vertelt Rosemary. “En pas als het te laat is, komen ze naar ons toe: ‘We zijn voorgelogen. We hebben ons land verkocht of het is ons met een list ontnomen, en nu hebben we nergens om heen te gaan.’”

De gevolgen zijn enorm en vaak onomkeerbaar. “Bovendien is er veel schade en gevaar door het werk van de mijnbouwbedrijven. Explosies vinden plaats zonder waarschuwing. Kinderen spelen op plekken waar stenen naar beneden komen. Huizen scheuren, graven storten in, dieren verliezen hun jongen of krijgen doodgeboortes, oogsten mislukken door stof en vervuiling.”

Verandering begint bij de gemeenschap

Juist daar, midden in die realiteit, was het werk dat CHRCE en ActionAid de afgelopen jaren deden cruciaal. De samenwerking in het FGG-programma gaf CHRCE de ruimte en slagkracht om hun werk uit te bouwen. “FGG gaf ons een solide basis, middelen en internationale steun,” zegt Rosemary. “Of het nu ging om juridische bewustwording, campagnes voor landrechten of het versterken van lokale structuren: de aanpak werd steviger en de impact groter. En de echte verandering? Die kwam toen mensen zélf opstonden. Want verandering komt niet van bovenaf, maar begint bij de gemeenschap zelf.”

Een van de sterkste voorbeelden zag Rosemary in een gemeenschap waar jarenlang gewerkt werd aan bewustwording. Toen een investeerder zich meldde, was de reactie van de bewoners helder: verhuren of verkopen tegen een hoge prijs. Anders niet. De gemeenschap hield de controle en behield zeggenschap over hun land. “Zelfs ‘schone kolen’ krijgen ze daar niet meer verkocht,” gniffelt Rosemary. “Mensen weten inmiddels dat die niet bestaan en alleen verzonnen zijn om verwarring te zaaien.” Voor haar is dit hét bewijs van de kracht van samen weten waar je recht op hebt. “Het proces is verre van makkelijk, maar het succes dat eruit voortkomt is prachtig.”

“We blijven hier, er is nog veel te doen”

Helaas zijn zulke successen nog niet vanzelfsprekend. Het werk blijft hard nodig; Rosemary's regio is door de overheid aangewezen als één van zes pilotgebieden voor grootschalige mijnbouwontwikkeling. Dat betekent: meer vergunningen, meer bedrijven, meer druk op het land. “Elke dag komen er nieuwe investeerders,” zegt ze. “Wat als straks ook de koper-, ijzererts-, magnesiet- of andere mijnbedrijven komen? Wat voor toekomst blijft er dan over, in een regio waar armoede en gebrek aan onderwijs zo groot zijn?”

Ze vervolgt: “Ook al eindigt het FGG-programma: we zijn hier en we blijven hier. Maar om dit werk vol te houden, is steun onmisbaar. Steun om levens te verbeteren. Voor onze gemeenschap, voor de toekomst en voor de generaties na ons.”

“Veel mensen wonen nog steeds vlakbij de plantage die hun land innam – in huizen van modder en stokken. Elke dag lopen ze langs wat ze verloren zijn. Dat is ontzettend zwaar.”

Veronica Kange

Oeganda

In Oeganda, net als vele andere landen, is landroof een groot probleem. Steeds opnieuw nemen investeerders en bedrijven grond in beslag voor bijvoorbeeld grote plantages en jagen ze de bewoners weg, vaak met geweld en zonder eerlijke compensatie. Wat achterblijft zijn verwoeste huizen, vernielde oogsten en mensen die van de ene op andere dag alles kwijt zijn.

Wie zich verzet, krijgt te maken met een overheid die kritiek steeds harder onderdrukt en het gemeenschappen en organisaties steeds moeilijker maakt om zich te verdedigen. Toch geven velen niet op: ondanks de risico's blijven ze opkomen voor hun rechten.

Eén van de bekendste voorbeelden is dat van Kaweri in Mubende – waar in 2001 meer dan 400 gezinnen van hun land werden gezet voor een Duitse koffieplantage. De bewoners spanden een rechtszaak aan: één van de langstlopende van het land. Dankzij het FGG-programma en partners als Network of Public Interest Lawyers (NetPIL) en Action Alliance bleef de zaak op de agenda staan en kwam er na meer dan twintig jaar eindelijk beweging.

De kracht van FGG

ActionAid en haar partners werkten samen onder meer aan:

- Compensatie voor de gemeenschap van Mubende, die na 24 jaar strijd eindelijk erkenning én herstel kreeg voor het verlies van hun land aan een Duitse koffieplantage;
- Het versterken van gemeenschappen zodat zij zich, ondanks grote risico's, kunnen blijven verzetten tegen nieuwe vormen van landroof;
- Blijvende druk op de overheid om wetgeving die dit soort misbruik tegengaat niet alleen te beloven maar ook echt uit te voeren;
- Het trainen van gemeenschappen in geweldloos verzet als middel om landrechten te verdedigen.

Hoe die strijd er van dichtbij uitziet, vertelt advocaat Veronica Kange.

Veronica Kange is advocaat bij het Network of Public Interest Lawyers (NetPIL), een organisatie die advocatuur in algemeen belang bevordert en versterkt als middel om sociale rechtvaardigheid en de bescherming van mensenrechten na te streven.

Veronica Kange

over landroof en mensenrechten in Oeganda

Een vechter voor sociale rechtvaardigheid, zo noemt Veronica zichzelf. Als advocaat bij NetPIL staat ze Oegandese gemeenschappen bij die te maken hebben met landroof, trage overheidsinstanties en oneerlijke wetten. Het werk is pittig, maar ze zou het voor geen goud willen missen. “Voor mij is dit geen carrière, maar een roeping.”

Eén van de grootste dossiers op haar bureau is de Kaweri-zaak, een schoolvoorbeeld van het onrecht waar Veronica zich hard voor maakt. “Ik was nog een kind toen het begon,” zegt ze. “Het was een grote zaak in Oeganda. Ik zag het op tv.”

De gemeenschap stapte naar de rechter nadat ze met geweld van hun land verdreven waren om ruimte te maken voor een plantage van Kaweri Coffee. Pas in 2013 volgde een uitspraak: ruim 400 gezinnen hadden recht op een schadevergoeding van zo’n negen miljoen euro. Het leek een overwinning. Maar betaling bleef uit.

Vastgelopen proces

Het vonnis kwam muurvast te zitten door beroepsprocedures, herzieningen en politieke vertraging. De eisers stonden met lege handen: ze hadden een uitspraak, maar zonder juridische steun konden ze niets afdwingen. Particuliere advocaten haakten af; zo lang werken zonder betaling hield niemand vol.

“De zaak had een organisatie nodig die het kon blijven dragen,” legt Veronica uit. ActionAid ging op zoek naar zo’n partner en vond die in NetPIL – met Veronica als aanspreekpunt.

Papierwerk als obstakel

In de jaren die volgden reisde zij eindeloos op en neer tussen rechtbanken en Mubende. Ze regelde documenten, belde ambtenaren, bleef aandringen. Veel mensen hadden niet wat de overheid van hen vroeg: officiële papieren, belastingnummers, een e-mailadres. “Maar hoe leg je dat uit aan iemand van 70 die geen Engels spreekt en nog nooit een computer heeft gezien?”

Dus nam Veronica elke keer dat ze naar het district ging haar laptop mee. Ze zocht een plek met nét genoeg internet. “Daar stond dan een lange rij mensen in de brandende zon te wachten tot ik hun gegevens had ingevoerd. En dat ging niet altijd snel.”

Deze vrouwen in het noorden van Oeganda krijgen een training in vreedzaam verzet van één van onze andere partners: Action Alliance. Zo kunnen ook zij veilig voor hun rechten opkomen.

Overleven naast de plantage

De meeste eisers leefden ondertussen in uiterst kwetsbare omstandigheden. “Als je in Mubende komt, zie je dat zelfs de kleinste dingen die wij vanzelfsprekend vinden, daar een voorrecht zijn,” zegt Veronica. “Veel mensen wonen nog steeds vlakbij de plantage die hun land innam – in huizen van modder en stokken. Elke dag lopen ze langs wat ze verloren zijn. Dat is ontzettend zwaar.”

In januari 2025, na 24 jaar wachten, kwam er een doorbraak. De eerste mensen kregen hun geld. Veronica herinnert zich de blijde en emotionele telefoontjes nog goed. Eén vrouw vertelde dat ze met het bedrag eindelijk het huis van haar moeder kon afbouwen, zodat ze in vrede kon rouwen om haar overleden man. “Toen drong het pas echt tot me door wat we hadden bereikt. Ik dacht: wauw. Kijk nou. Dit verandert echt levens.”

Wat nu, zonder FGG?

Juist nu er eindelijk resultaat is geboekt, loopt het FGG-programma af. “Zonder ActionAid en FGG was het nooit zover gekomen,” zegt Veronica. “Zij bleven zich inzetten, ook toen iedereen dacht dat er geen beweging meer in zat.” Toch is het werk nog niet klaar: honderden mensen wachten nog steeds op vergoeding; sommigen weigerden uitbetaling omdat ze het bedrag te laag vinden.

“Het einde van FGG is een bittere pil,” zegt Veronica. “Maar ook een keerpunt. Ik weet nu wat er nodig is. Ik heb kennis, connecties en ervaring opgebouwd.” Zo trainde ze mensen uit de gemeenschap, zodat zij beter hun weg kunnen

vinden door het bureaucratische doolhof. En als dat niet lukt? “Dan help ik ze op afstand. Zo blijft niemand achter. Het zal moeilijker worden, maar niet onmogelijk.”

Doorzetten, ook zonder geld

Wat Veronica op de been houdt, zijn de mensen zelf. “Als zij, na alles wat ze hebben meegemaakt, zó lang hoopvol blijven, wie ben ik dan om het op te geven?” Tegelijk weet ze hoe taai het systeem is waarin ze werkt. “Onze rechters zijn niet moedig genoeg,” zegt ze. “Ze zoeken de veilige weg, uit angst voor politieke druk of represailles. En grote bedrijven? Die staan zelden alleen. Meestal hebben ze de staat aan hun zijde.”

Toch blijft ze dromen van echte rechtvaardigheid. En tot die dag blijft ze haar werk doen – met of zonder salaris. “Ik ben bereid de offers te brengen die dit pad vraagt. Als ik maar weet dat ik iets heb geprobeerd. En dat ik, op mijn manier, een verschil heb kunnen maken.”

Zimbabwe

Zimbabwe is rijk aan mineralen, maar die rijkdom komt nauwelijks ten goede aan de bevolking. Grote mijnbouwbedrijven verdienen er grof geld, terwijl gemeenschappen achterblijven met de schadelijke gevolgen: vervuilde rivieren, stof in de longen en land dat niet meer te bewerken is.

In de mijnen werken voornamelijk mannen, op basis van slechte contracten en lage lonen. Wie protesteert of zich organiseert, riskeert ontslag of intimidatie. Voor vrouwen zijn de gevolgen nog pittiger. Zij krijgen nauwelijks toegang tot banen in de mijnen, terwijl ze vaak wel hun landbouwgrond verliezen – de basis van hun voedsel en inkomen. Daarmee valt hun belangrijkste houvast weg.

De mijnbouwbedrijven vervuilen lucht, bodem en water en verwoesten natuurlijke bronnen. In de dorpen laten ze troep achter en levensgevaarlijke gapende mijnschachten, waar mensen in kunnen vallen. Daarnaast leidt de komst van mijnen vaak tot meer spanningen en gendergerelateerd geweld.

Tegenover de macht van de mijnbouwbedrijven staan gemeenschappen vaak met lege handen. Ze kennen hun rechten niet altijd, en wie die wel kent, loopt vast in een doolhof van ingewikkelde wetten en een traag rechtssysteem. Daar komt nog bij dat politici en ambtenaren vaak zelf investeren in de mijnbouw, waardoor de overheid eerder de kant van de bedrijven kiest dan van de mensen.

Toch groeit er ook tegenkracht. Samen met lokale organisaties bouwen gemeenschappen aan kennis, veerkracht en zeggenschap.

De kracht van FGG

ActionAid bereikte de afgelopen 15 jaar met organisaties zoals de Zimbabwe Environmental Law Organisation (ZELO) onder andere de volgende successen:

- Het versterken van vrouwen die kleinschalige en artisanale mijnbouw bedrijven, zodat zij zelf kunnen profiteren van natuurlijke rijkdommen op een duurzame manier;
- Het aankaarten van de negatieve impact van mijnbouw op mens en milieu bij lokale en nationale politici;
- Het trainen van een landelijk netwerk van milieumonitors: gemeenschapsleden die schade door mijnbouw vastleggen en rapporteren aan overheidsinstanties;
- De lancering in 2023 van de Zimbabwe Responsible Mining Audit, die onderzoekt in hoeverre mijnbouwbedrijven zich aan de regels houden en wat nodig is voor meer duurzame praktijken die rekening houden met het milieu en omliggende gemeenschappen;

“Dat is precies waar het FGG-programma voor staat: macht aan het volk. Echte verandering komt van mensen. Wij zijn de samenleving – en het zijn mensen die het verschil maken.”

Fadzai Midzi

- Het verder druk blijven zetten zodat deze Responsible Mining Audit ook speciaal kijkt naar de impact op vrouwen.

Dit werk vraagt tijd en doorzettingsvermogen, maar laat zien dat verandering mogelijk is, zelfs wanneer machtige bedrijven en politici tegenwerken.

Hoe dat er in de praktijk uit ziet, vertelt Fadzai Midzi van ZELO.

Bedrijven die graniet winnen in Zimbabwe laten enorme troep achter, zonder omkijken naar mens of milieu.

Fadzai Midzi werkt al sinds het begin in 2019 bij de Zimbabwe Environmental Law Organisation (ZELO, voorheen bekend als ZELA). Hun missie is om de wet te gebruiken om het milieu te beschermen en het duurzaam beheer van natuurlijke bronnen te bevorderen.

Fadzai Midzi

over mijnbouw, vrouwenrechten en systeemverandering

Sinds 2019 werkt Fadzai Midzi bij ZELO, waar ze zich inzet voor duurzame mijnbouw, eerlijke handel en rechtvaardige productieketens. In Zimbabwe, een land dat geteisterd wordt door ongelijkheid en politieke druk, betekent dat werken aan het meest fundamentele: een menswaardig bestaan. "Mensen willen gewoon eten op tafel. Een gezond leven. Betere omstandigheden. Zo simpel is het."

Fadzai weet als geen ander hoe moeilijk dit te bereiken is. "Je kunt jarenlang vechten en toch geen vooruitgang zien," zegt Fadzai. "Dat is uitputtend en frustrerend. En het gebeurt allemaal onder druk: de overheid houdt maatschappelijke organisaties zoals ZELO scherp in de gaten. Met de nieuwe Private Voluntary Organisations (PVO) Act heeft ze zelfs controle over hoe we bestuurd worden; een directe bedreiging voor onze onafhankelijkheid."

Die wet dwingt Fadzai en haar collega's voortdurend op te passen wat ze zeggen, wat ze schrijven en met wie ze praten. "Wetgeving die gemeenschappen zou moeten beschermen, laat soms tien jaar op zich wachten. Maar de PVO Act, bedoeld om ons het zwijgen op te leggen, werd in recordtijd aangenomen."

Mijnbouw en macht

De politieke druk is extra voelbaar in de mijnbouwgebieden waar Fadzai werkt. "Sommige overheidsfunctionarissen die toezicht moeten houden, zijn ook actief in de sector. Daardoor

kiezen ze vaak de kant van het bedrijf – niet die van de gemeenschap."

De gevolgen zijn ernstig. "Mensen worden wakker met stof in hun longen. Het lawaai stopt nooit. En je moet altijd opletten waar je loopt – je kunt zo in een open mijnschacht vallen," verzucht Fadzai. De natuur verdwijnt. "Bomen, bergen, parken... alles wordt weggevaagd. Dat noemen ze dan 'ontwikkeling'. Maar niet het soort ontwikkeling dat wij willen."

Vrouwen maken het verschil

Ondanks alles ziet Fadzai hoopgevende resultaten. Zo grijpen vrouwen die in hun eigen bodem edelstenen vinden, zoals amethyst of smaragd, nieuwe kansen. Met hulp van ZELO zetten ze kleinschalige mijnbouwactiviteiten op.

"Dat maakt een enorm verschil," legt Fadzai uit. "Edelstenen zijn relatief makkelijk en veilig te winnen. Vrouwen kunnen zelfstandig aan de slag, dicht bij huis. Dat vergroot hun gevoel van eigenwaarde en is beter voor hun kinderen."

ZELO helpt hen om hun eigendomsrechten veilig te stellen, coöperaties op te richten en exportvergunningen te verkrijgen. Zo krijgen ze juridische zekerheid én toegang tot regionale en internationale markten. “Dat is leiderschap,” zegt Fadzai. “Kansen zien en ze benutten.”

De kracht van netwerken

Een andere sleutel tot verandering is het netwerk van milieumonitors dat ZELO samen met ActionAid opzette. “Veel mijnbouw vindt plaats in afgelegen gebieden,” legt ze uit. “Wij kunnen daar niet altijd aanwezig zijn.” Daarom trainde ZELO gemotiveerde mensen om milieuschade te herkennen, bewijs te verzamelen en dat te melden bij de juiste instanties.

Wat begon in een paar dorpen, groeide uit tot een landelijk netwerk. “Ze laten zien wat

er misgaat als wetten ontbreken, of niet worden gehandhaafd. Wanneer een mijnbouwbedrijf schade aanricht, is dat vaak precies om die reden. De milieumonitors hoeven nu niet meer te wachten op externe experts,” zegt Fadzai. “Ze kunnen zelf in actie komen. Met kennis, vertrouwen en helderheid.”

Duurzame ontwikkeling in balans

En precies dát – zeggenschap, controle, autonomie – is wat Fadzai ook op grotere schaal wil bereiken. Ze droomt van gemeenschappen die hun eigen grondstoffen beheren en daarvan profiteren in hun dagelijks leven: betere zorg, minder ongelijkheid, een leefbare omgeving. Voorlopig is het nog vaak omgekeerd: de mineralen verdwijnen en wat achterblijft zijn ziektes, verwoeste landschappen en klinieken zonder artsen.

De uitdaging zit hem volgens Fadzai in balans: het leven van mensen verbeteren zonder de natuurlijke systemen te vernietigen die ons in leven houden. Ze gelooft dat de gemeenschappen waarmee ze werkt op een dag hun rijkdom onder de grond kunnen inzetten voor hun eigen welzijn, op een manier die in balans staat met de natuur. “Dat is precies waar het FGG-programma voor staat: macht aan het volk. Echte verandering komt van mensen. Wij zijn de samenleving – en het zijn mensen die het verschil maken.”

Groei door samenwerking

Die overtuiging bracht ze de afgelopen jaren ook in de praktijk. “Dankzij het FGG-programma konden we onze lokale successen verbinden aan regionaal en internationaal werk,” zegt Fadzai.

Voor ZELO betekende dat meer dan alleen financiering: het bood ruimte om te groeien, te leren én anderen te versterken. “Daarbij hielp onze verankering in gemeenschappen ActionAid om mensen te bereiken die anders misschien buiten beeld waren gebleven. Het was een samenwerking die ons allemaal sterker heeft gemaakt,” aldus Fadzai.

Maria Dekeshe (links) uit een mijnbouwgemeenschap in Mutoko is lid van een vrouwengroep die wordt ondersteund door ActionAid en partherorganisatie ZELO.

Evelyn Kutyaauripo (rechts) is als “community paralegal” getraind door ZELO en ActionAid Zimbabwe om gemeenschappen bij te staan bij het aanpakken van problemen die door mijnbouwbedrijven worden veroorzaakt.

Tijd voor een feministisch perspectief

Nederland

Ook vanuit Nederland draagt ActionAid bij aan verandering wereldwijd. Want ook hier – via beleid, consumptie en de handelsketens van bedrijven die in Nederland gevestigd zijn – worden systemen in stand gehouden die ongelijkheid veroorzaken.

De keuzes die hier gemaakt worden, hebben directe gevolgen voor mensen elders. Daarom zetten we ons in voor bewustwording, betere regels en samenwerking met bondgenoten. Zo zorgen we dat rechtvaardigheid en duurzaamheid niet ophouden bij de grens.

Ons werk richt zich niet alleen op beleidsmakers, maar ook op het Nederlandse publiek. Met campagnes, evenementen en trainingen verbinden we mondiale rechtvaardigheid met het dagelijks leven. Dat doen we samen met onze partners en netwerken, zoals WO=MEN, Partos, MVO Platform, Feminists for a Binding Treaty en de Internationale Klimaatcoalitie.

De kracht van FGG

Als onderdeel van de FGG-alliantie werkte ActionAid Nederland de afgelopen jaren onder meer aan:

- Lobby bij de VN, de EU en in Nederland voor wetgeving die bedrijven verantwoordelijk houdt voor mensenrechtenschendingen en milieuschade in hun productieketens. Daarbij werd vorig jaar in de EU een belangrijke stap gezet;
- Het versterken van de stemmen van vrouwen

uit het mondiale Zuiden, door hen een podium te geven in Den Haag, Genève en Brussel, en hun ervaringen rechtstreeks te laten horen in beleidstrajecten;

- Het zichtbaar maken van de impact van beslissingen hier, op mensen en landen in het mondiale Zuiden. Zo creëerden we een Tax Tour in Amsterdam, terug te zien op de volgende pagina;
- Samenwerking in netwerken binnen Nederland, de EU en de VN om te pleiten voor wetten rond internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Zo organiseerden we samen met andere Nederlandse organisaties een paar jaar geleden een 'sweatshop' waar kinderen t-shirts konden bedrukken, om meer zichtbaarheid te geven aan de kinderarbeid die in veel van onze kleding zit;
- Publieke campagnes over thema's als geweld tegen vrouwen, klimaatrechtvaardigheid en eerlijke mijnbouw. Zo daagden we bijvoorbeeld mensen uit om 35 push-ups te doen voor de 35% van vrouwen wereldwijd die te maken krijgen met geweld;
- Wat begon als de Climate Justice Summer School; een manier om jongeren te informeren over de link tussen gendergelijkheid en klimaatrechtvaardigheid en ze te ondersteunen

om hun eigen acties voor het klimaat uit te voeren. Ondertussen is dit uitgegroeid tot onze jaarlijkse Feminist Climate Academy, onderdeel van de Maatschappelijke Diensttijd, waar honderden jongeren zich inzetten voor eerlijk klimaatbeleid.

Bij de Amsterdam Tax Tour nodigden we journalisten uit om langs grote bedrijven te komen touren die binnen en buiten Nederland aan belastingontwijking doen. Door geen of weinig belasting te hoeven betalen in de landen waar ze bijvoorbeeld hun grondstoffen vandaan halen, krijgt het land geen geld om in publieke diensten te investeren, wat meer druk legt voornamelijk op vrouwen die zonder voldoende ziekenhuizen en scholen meer onbetaalde zorgtaken op zich moeten nemen.

Eerder dit jaar organiseerden we in **Pakhuis de Zwijger** een **groot publiekseven**t waar partners en politici, waaronder Daniëlle Hirsch, in gesprek gingen over successen en uitdagingen wat betreft het beschermen en versterken van vrouwenrechten wereldwijd.

OP NAAR DE TOEKOMST

De verhalen in dit verslag laten zien wat er mogelijk is als we samen in actie komen voor een eerlijke en duurzame wereld. Vind jij het ook belangrijk dat dit werk door kan gaan?

Doneer via actionaid.nl/doneer of mail info@actionaid.nl als je op een andere manier wilt bijdragen.

Vijftien jaar kracht, moed en verandering

Vijftien jaar werk. Vijftien jaar samenwerken met gemeenschappen in Bangladesh, Guatemala, Kenia, Zuid-Afrika, Oeganda, Zimbabwe en Nederland voor een eerlijke en duurzame toekomst. Vijftien jaar vol hartverscheurende verhalen van vrouwen die alles verloren én van successen die het verschil maakten tussen overleven en een goed leven.

Dit verslag is geen volledig overzicht van alles wat ActionAid in die tijd binnen het FGG-programma heeft gedaan. Het is een glimp van de mensen, gemeenschappen en systemen die in beweging zijn gebracht. In al dat werk stonden vrouwen en hun gemeenschappen centraal.

Wat we samen bereikten

Om de impact in perspectief te plaatsen, delen we enkele hoogtepunten uit vijftien jaar samenwerking in cijfers:

- Op basis van onze samenwerking hebben **1763 organisaties** in het mondiale Zuiden hun capaciteiten versterkt om op te komen voor gelijkwaardigheid.
- De agenda's van **869 politieke partijen, bedrijven en overheden** zijn door ons beïnvloed, waardoor onderwerpen besproken werden die anders overgeslagen zouden worden, met name gerelateerd aan gendergelijkheid.

- **336 beleids- en praktijkverbeteringen** zijn doorgevoerd bij overheden en bedrijven aan de hand van onze aanbevelingen.

Dit werk was alleen mogelijk dankzij de steun van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Die steun maakte een wereld van verschil voor tienduizenden mensen. Tegelijkertijd maken de aangekondigde bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking vanaf 2026 de toekomst van dit werk enorm onzeker.

Systeemverandering vraagt tijd, moed en volharding. Hoewel talloze levens verbeterd zijn, blijven de structuren die ongelijkheid in stand houden bestaan. Toch zetten onze partners hun werk onvermoeid voort, zoals de verhalen in dit verslag laten zien. Ook ActionAid Nederland blijft samen met collega's wereldwijd werken aan verandering. Want zolang vrouwen genegeerd, uitgebuit of misbruikt worden, is ons werk nog niet klaar.

act!onaid

P.O. box 10707
1001 ES Amsterdam
The Netherlands
Tel: +31 20 5206210
IBAN: NL89 TRIO 0338 8888 88

www.actionaid.nl

